

I. kötet.

1887.

1-ső (rendkívüli) szám.

UNITÁRIUS KÖZLÖNY.

A VALLÁSOS ÉS ERKÖLCSÖS ÉLET ÉBRESZTÉSÉRE
KIADJA A DÁVID FERENCZ EGYLET.

Szerkesztik: Nagy Lajos és Boros György.

Megjelenik havonként egyszer. Ára 1 frt 20 kr. Egyes szám ára 12 kr.

Tájékoztató.

Az egyleti Értesítő III-ik száma elődeitől eltérő alakban, vagyis mint az „Unitárius Közlöny“ 1-ső (rendkívüli) száma jelenik meg. A változás a közgyűlés határozatából történt, még pedig abból a czélból, hogy az egyleti tagok s az érdeklődő olvasó közönség jó előre megismerkedhessék az 1888-ik év január 1-sővel megindítandó egyleti lap alakjával. Az olvasó becses figyelmét felhívom a jelen szám végén közölt szerkesztői felhívásra, mint a mely tájékoztatást nyújt a lap tartalma és iránya felől.

Kolozsvárt, 1887. október. 6.

Boros György,
egyleti titkár.

A Dávid Ferencz Egylet második közgyűlése.

Tartatott Dicső-Szent-Mártonban 1887-ben, szeptember 3-ik és 4-ik napjain. A gyűlés, tekintettel a templomozásra és a zsinati tagoknak az elnökségnél tett tisztelgésére, d. u. 3 óra helyett megkezdődött d. u. 3/4 órakor.

Elnök: Berde Mózes, egyleti alelnök. Jegyző: Boros György, egyleti titkár. Jelen van mintegy százhusz egyleti tag és számos vendég.

Tárgyalás.

Elnök: melegen üdvözli a szépszámu gyülekezetet, s tekintettel az idő rövidségére, kéri, hogy igyekezzenek észrevételeiket lehetőleg kevés szóba foglalni. A közgyűlést megnyitottnak nyilváníja, mire Rédigér Árpád küküllőköri esperes imával kéri Isten segédelmét a tanácskozásokra.

Megnyitó ima.

Világosság szent atyja! jelenjél meg köztünk, midőn gyermeki alázattal előtted leborulva, a te dicsőítésedre nyílik meg: szánk, szívünk és lelkünk. Dicsőítünk atyánk anyagi áldásaidért, azért a sok ezer jóért, melyekkel életünk szükségait betöltöd, napjainkat kellemessé és vidámmá teszed s előttünk az örömök számtalan sokaságu forrásait fakasztod. Dicsőítünk a nap éltető melegéért, a szende hold halovány fényéért, a ragyogó csillagok milliárdjaiért, az estalkony borulásáért, a hajnalpir biboráért s a harmatcsepp gyémánt fényéért, melyekben mind a te teremtő erőd és hatalmad nyilatkozik. De még inkább s kiváltképpen dicsőítünk atyánk Istenünk a szellemi, a lelki világ áldásaiért, melyek által teremtésed remekét, az embert felemelted a föld porából, s a te képmásod és hasonlatosságod részesévé tevén, Istenséged szikráját ültetted az ő keblébe.

Dicsőítünk az ismeretek és tudás kimeríthetetlen kincseiért, melyek a végtelenség határait előttünk bevilágítják, s életútainkon vezérfényt árasztanak. Dicsőítünk azokért a szellemi vezéreikért, kiket időnként közinkbe küldesz, hogy téves nézeteinket kiigazítsák, a hamisítatlan igazság ismeretére vezéreljenek s mint világító tornyok fényüket nagy meszszeségben terjeszszék, mely az élet tengerén evező ingatag sajkánkat megóvjá örvénytől és sújtó hullámoktól.

Ime szent atyánk Istenünk! egy ilyen nagy szellem kegyeletes emlékét elevenítjük fel lelkünkben, midőn az ő fényben tündöklő nagy neve, mint diadalra intő lobogó alá egyesültünk, az emberiség legszentebb érdekeinek védelmére, az igazság eszméjének keresésére és terjesztésére, ön lelkünk tökéletesítésére s a tökéletesedés országának minél szélesebb határokig való kiterjesztésére.

Kedveljed szent Atyánk! ezen magasztos törekvésünket. Buzdítsad sziveinket, hogy a szent munkában soha ne lankadjunk, hanem erélyvel és kitartással fáradozzunk az igazság keresésében s annak másokkal való közlésében, hogy ez által terjedjen az Isten országának dicsősége. E végre világosítsd szent lelkeddel elménket, hajtsad a jóra akaratomkat, töltsd el felebaráti szeretettel kebleinket s cselekedd, hogy mai egybegyűlésünk legyen áldott működésében, áldott eredményében. Ámen.

Titkár felolvassa Dr. Brassai Sámuel egyleti elnöknek a közgyűléshez intézett levelét.

Dr. Brassai Sámuel elnöki levele. 83

Igen tisztelt gyülekezet,
Lélekben atyámfiai!

Némi körülményeim meggátolván, hogy a D. F. Egylet alakulta óta első közgyűlésén elnöki tisztemet teljesíthessem, némi

kárpótlás gyanánt néhány szót kívánok intézni tagtársaimhoz egy-letünknek nem annyira mivoltáról, mint eszméjéről, nem annyira kilátásairól és jövődjéről, mint a hozzá kapcsolt gyanításokról, óhajításokról s talán reményekről is.

Legelsőbben is, ha mivoltát, illetőleg minőségét tekintjük, azt vesszük észre, hogy a bizony kicsiny. De ez nem baj! Ez ne kedvetlenítsen. Minden e világon, a mi növésre van szánva, előbb kicsiny és sok mégis nagygyá lesz. „Kicsinke még, hadd nőjjön meg,“ azt hangoztatja a népdal. És hogy ne lenne kicsiny? Hisz az egylet csak része az unitáriusságnak, és mily csekélység képét hordja ez a kereszténység számos milliói között? Kicsiny rendesen a mag is, „de belőle csemete, a csemetéből fa, a fából erdő lesz“, mint az egykori barát prédikálá néhai I. Ferencz császárt parentálván. Bizzunk hát az egylet magva kelésében és gyarapodásában. A hit idvezit!

De hit nem mellőztetheti a tudást, csak helyettesíti, olykor kiegészíti. Az a kérdés áll elénk tehát, hogy mi a magva a növekedésre váró D. F. egyletnek?

„Hát még kérdés? az egylet fennállásának egy évi tartama után!“ Ily hangban nyilvánul a csodálkozás.

De nem kell erősen csodálkozni! Nem első példája volna ez nálunk annak, hogy egyletek alakultak s azután gondolkoztak s vitatkoztak arról, hogy már most mit kellene csinálni? Rendesen meg van adva a czim s ezzel a működés tárgya is. Meg van aztán az eszme formalitása is: összeülünk, tagok értokezéseket olvasnak fel, olykor-olykor egy-egy előadott tárgy vagy állítmány felett eszmeesere keletkezik és végre, ha közlönye van a társulatnak, a dolgozatokat kiadja. — A ki ennél többet tud vagy tapasztalt, álljon elé vele; az én ismeretem tovább nem terjed.

Ennyit mi is megtettünk, de többet nem. Mindig fennmarad hát a főkérdés, hogy mitevők legyünk?

Ha meg kellene felelni, eszembe jutna az Ábrahám biztatása,

midőn az áldozatra kivitt Izsák azt kérde tőle: „Im hol vagyon a tűz és a fa, de hol vagyon az áldozatra való állat?“ — „Az Isten gondot visel . . .“ felelé Ábrahám. És hátra tekintvén „megláta egy szarvánál fogva megakadt kost . . .“ Kövessük mi is a pátriárkát és tekintsünk hátra a keresztény vallás történeteiben. Meglátunk ott a többek közt egy hasonló egyletet, mely azon töprenkedik vala, miképp teljesitse missióját:

„Pünkösd napja betelvén,
Jeruzsálemben lévén,
Apostolok valának
Egyenlő akarattal!“

— — — — — (Énekeskönyv.)

Im itt a rejtvény kulcsa: Legyünk mi is egyenlő akarattal.

De, hogy hasznát vehessük, vizsgáljuk meg és tanuljuk ki a nyitját. Első fogás az, hogy a k a r j u n k! Akarat alatt a lélek akaratát, az érzéki ingerek, hajlamok, indulatok, sőt szenvedélyek feletti hatalmát értem, nem pedig azt, a mi a physiologusok és szavakra hallgató psychologusok értelmezése szerint indokoktól, azaz érzéki hajlamoktól és ingerektől determinált cselekvő ösztön, mely e szerint nem ok, a mi voltaképpen az igazi akarat, hanem csupán következmény. Ezzel azonban nem mondom, hogy a cselekvény végrehajtására nem szolgálnak indokokul a testi hajlamok stb., hanem igenis állítom azt, hogy az elhatározás (determinálás) nem az övék. A cselekvésre ugyanis két erő működik, egyfelől a független, a szabad lelki akarata, másfelől az, a mit röviden nevezünk idegingereknek. Az ember élete e kettő közti úntalan küzdelem, s a végzés az akaraté, mely vagy enged, vagy ha elég eréllyel működik, részint vagy teljesen bir ellentállani és rajtok győzedelmeskedni. A jóság, az erény abban az ellentállásban, illetőleg diadalban áll, és ez az egyetlen, kétségtelen és kifogástalan elve az erkölcsiségnek. Így legyünk magunkkal és másokkal **egyenlő akarattal.**

Hanem, mint érintém, az akarat több kevesebb eréllyel működhetik és „gondot viselt az Isten“ arról is, hogy segélye, fokozója

legyen a vallásban. Önként következik hát, hogy az, a mire egyenlő akarattal kell törekednünk, a vallás erkölcsi indokainak ismertetése, a vallásos érzelmek sugallása, élesztése és terjesztése.

Mindnyájunk előtt tudva van, hogy az erkölcsi kihágások, vétkek, büntettek korunkban mily ijesztő sokasággal követtetnek el. Alig alig van egy lapszám, melyben lopás, ölés, rablás, gondatlanságból s gonosz szándékból eredő égések, a feslettségnek különbözőféle, gyakran undorító nemei több kevesebb, de általában feles számmal ne fordulnának elé. Azt hiszem, nem hibázom, ha valamennyinek alapokát az akaratok gyengeségének, az azokat erősítő vallás-erkölcsi érzelmek apályának vagy éppen hiányának tulajdonítom és felhívást látok benne, hogy egyének s egyetek foglalkodjanak ama kitűzött feladattal. És ezzel közeledtem a felelethez arra a kérdésre, hogy „mitevők legyünk.“

Ámde „minek“ a hatását a „miként“ biztosíthatja, ha helyesen lesz eltalálva. És vajon, hogy úgy lesz-e, ha más egyetek példájára gyűléseket tartunk és felolvasásokat rendezünk? Véleményem szerint: nem! Hanem biztosabban járunk el és több sikert remélhetünk, ha másnemű egyleteket veszünk mintául. Azokat t. i., a melyeknek tagjai, (mint pl. a mértékletességi egyletekéi), a társulat főeszméjét felfogják, magokévá teszik, cselekvényeiket, életöket ahoz alkalmazzák és így jó példával járva elől, minden mást, a kivel érintkeznek, azzal az eszmével megismerkedtetni, lehető minden módon magukat ahoz alkalmazkodásra reábirni, reábeszélni, sőt őket az egylet tevékeny tagjaivá avatni törekedjenek.

Eszménykép marad-e gondolatom, vagy életbeléphető tény, a jövő mutattja s legközelebről az kezdheti meg valóítását, ha fő- és fiókegyleteink tagjai lelkesen és hévvel felkarolják, a mit kér és reményl.

K. Kolozsvárt, sept. 2-án 1887.

Dr. Brassai Sámuel.

— Az Egylet érdemes elnöke Dr. Brassai Sámuel nagybecsü levelét a küzgyülés köztetszéssel és lelkes éljenzéssel fogadta s kifejezte azt az óhaját, vajha módott találhatna a levélben elmondott böles eszmék megvalósítására. Az eredeti kézirat levéltárra helyeztetik.

Olvastatik :

A Választmány jelentése

a Dávid Ferencz Egylet 188⁶/₇ évi működéséről.

Tisztelt közgyülés!

Bizonyos önérettel és megerősült bizalommal bocsátjuk egy gyorsan lezajlott év munkájáról szóló jelentésünket a t. közgyülés, valamint a nagy közönség ítélőszéke elébe. Már túl vagyunk azon a ponton, a melyen ha körül tekintettük magunkat, azt láttuk, hogy se künn, se benn nem vagyunk. Ma már sem a „rendkívüli“, sem az „ideiglenes“ jelzőkre nincs szükségünk, hogy akár az Egyletünk, akár az annak választmánya munkája felett hozandó ítélet élet egy kissé megtompitsuk. Mi most ítéletet várunk, s csak azt kérjük, hogy az legyen igazságos és körültekintő.

A Dávid Ferencz Egylet kitűzött feladatahoz hiven, a keresztény vallásos és erkölcsi életet igyekezett éleszteni és javítani. A választmánynak minden egyes lépése erre irányult. Idegenek és olyanok, a kik nem vették azt a fáradságot, hogy belé tekintsenek tetteink belső czélzatába, szük felekezetiességgel voltak hajlandók vádolni. A felekezeti jelzót nem utasítjuk vissza, mert az unitárius egyház kebelében van működésünk tere, mert egyfelől arra nem érzünk jogot, hogy más nyájak pásztorát munkatársul tekintsük addig, a míg ő arra önkénytes hajlamot nem mutat; másfelől arra nincs elhívásunk, hogy mások nyáját legeltessük, valamедdig az gondunkra nem bizatik; de a szükkeblűség, s a felekezeties kizáró törekvésnek még csak gondolata ellen is óvást teszünk, mert mi unitáriusok csak azért vagyunk, azért leszünk, hogy keresztények lehessünk. A mi unitárius hitünk azt tanítja, hogy idvességünket akkor nyerjük meg, a mikor szóval, tettel s életünkkel arra munkálunk, hogy a tiszta erkölcsösség, a nemes jellem, a keresztény buzgóság és kegyesség az emberi élet elválhatlan kellékeinek bizonyuljanak be minden ember előtt. Törekvésünk az volt, s az lesz ezután mindinkább, hogy az embereket megközelítsük s úgy hassunk rájok, hogy gondolataikból szenteljenek egyet-egyét a gondviselő jó Istennek is. Mi arról vagyunk meggyőződve, hogy vallás nélkül sem a népnek, sem a nemzetnek nincsen biztos jövője, s így midőn a magunk tudása és értelme szerint keressük és hirdetjük a vallás és erkölcs igazságait, drága jó magyar hazánknak vélünk hű szolgálatot tenni.

A Választmány irodalmi munkássága.

A Választmány tartott négy rendes és két felolvasó gyűlést.

Legelső teendő volt az Értesítő II-ik száma kiadása, mely 700 példányban szétküldetett ingyen. A Választmány az Értesítő kiadását

fontosnak és szükségesnek találja, azonban czélszerűbbé tétele iránt külön javaslatot fog a közgyűléshez betérjeszteni.

Ebben az évben egy új vállalatot kezdtünk meg a felolvasások kiadásával.

Oly irodalmi névvel bíró emberek munkáit adtuk ki eddig elé, a melyenek Dr. Brassai Sámuel és Kőváry László. Minthogy választmányunk a Keresztény Magvetővel, az alapszabályokban kifejezett solidaritást, főleg a mult közgyűlés óta bizonyos mértékig még fokozta is, a Kolozsvárt vagy a fiókkörökben tartott felolvasások közül, azok, a melyek beküldettek a Választmányhoz, a nevezett folyóiratban jelentek meg. Eddigelé megjelent: Dr. Brassai két felolvasása, Kőváry Lászlótól a „Keresztény család“, Kelemen Alberttől a „Vallásos oktatás“, Rédiger Géza „Zsoltára“, Ürmösi Kálmánnak „Az eklésia követésről“ irt felolvasása. Ezek közül a Választmány külön lenyomatban kiadta Dr. Brassai Sámueltól „A jövő vallás“*) cziműt 1000 példányban, Kőváry Lászlótól a „Keresztény Család“ cziműt 500 példányban, az első került 22 frtba, a második 18 frtba. Mindkét felolvasásról a sajtó megadta a maga méltányló bírálatát, sőt még az olvasó közönség is hozzájárult, a mennyiben az elsőből csakhamar elkelt mintegy ötöd-rész. A fiók-egyleteknél s könyvtáraknál elhelyezett példányokról csak a f. év végével fognak beküldetni az elszámolások, ugyanezért a Választmány részletes kimutatást nem adhat.

Jelenti a Választmány, hogy tekintetbe véve azt a körülményt, hogy az ilyen természetű felolvasások a Keresztény Magvető révén olvasóközönségünk nagy részéhez s különösen olyanokhoz, a kik ilyenmü olvasmányokat olvasnak, eljutnak, de tekintve másfelől és főképpen azt, hogy a mint az ilyen felolvasások tárgya és természeté hozza magával, s a mint ennek, vidéken működő egyleti tagtársaink is több ízben kifejezést adtak, a nagy közönségnek s hiveink zömének nincsenek izléséhez és értelméhez alkalmazva s végül költség kimelés tekintetéből is a Választmány elhatározta, hogy a külön lenyomatok ilyenmü kiadása tovább folytatását egy időre beszünteti, fenhagyván, hogy az írók azzal ebben a tekintetben belátások szerint rendelkezzenek.

Egyletünk áldozatkész elnöke Dr. Brassai Sámuel ur a füzeteket rövid időn megszaportotta egygyel: „A hit és vallás“ czimű beces felolvasásával. Jól lehet az összes nyomdai költségeket saját maga hordozta, az 1000 példányban kinyomott füzetet teljesen az Egylet tulajdonába hocsátotta. Ez a füzet annyival becesebb, mert az elsőnek kiegészítéseül szolgál. Közóhajt vél kifejezni a választmány, midőn azt kívánja, hogy Isten Dr. Brassai Sámuel urat sokáig tartsa meg jó erőben, hogy érett gondolatait minél gyakrabban közölhesse velünk.

Midőn a Választmány a megkezdett térről visszalépett, koránt sem gondolt arra, hogy az irodalmi működést megszüntesse. Ellenkezőleg

A Jövő Vallás-t Boros György egyli titkár lefordította angol nyelvre és a Választmány megküldötte a Britt és külföldi unitárius társulat titkárának.

az itt bevont vitorlákat kifeszítette más oldalon, ott, hol kedvező szelet várhatott, mely oda vezet a nép közé, hova jutni célja vala.

A Választmány f. évi február 15-én népszerű irodalmi pályázatot hirdetett egy életrajz, egy egyház történelmi rajz, egy elbeszélés, egy himnus felnőttek, egy himnus gyermekek számára írására.

A Választmány azt hangsúlyozta, hogy a dolgozatok népszerű nyelven legyenek írva, s mindenik jutalmazására egy húsz frankos aranyat tűzött. A hirdetés a kolozsvári lapokban, s a Keresztény Magvetőben tétettek közé. A Választmány reméli, hogy a közgyűlés helyben hagyja jelen intézkedését. Ezt annyival inkább reméli, mert bár az eredmény nem felelt meg minden váráhozásnak, a mennyiben valószínűleg csak két feladatra történt pályázat, mégis az, a mit elértünk, olyan szép, hogy meg lehet nyugodni rajta, annyival inkább, mert nemcsak hogy énekszöveg érkezett be 7—7 vagyis együtt 14, hanem még dallamot is kaptunk hatot, a melyek szintén figyelmet érdemelnek.

A Választmány tekintetbe vévén, hogy a kitűzött határidő meg lehetőségekkel volt arra, hogy kutatással és adatgyűjtéssel járó dolgozatot meg lehessen írni, a pályázat határidejét a három prózai dolgozatra meghosszabbította november 30-áig. Reméli, hogy így sikerre fog vezetni, s ebben a tekintetben nagy súlyt fektet lelkészeink s más iróink buzgalmára.

A felolvasások.

Ebben az évben Kolozsvárt két gyűlésen négy felolvasást tartottunk. Első volt elnökünk Dr. Brassai Sámuel felolvasása „A hit és vallásról“, melyre nézve már megtettük jelentésünket. Ugyanakkor tartott Kovács János főtanodai tanár „A vasárnap megünneplése Angliában és Amerikában“ czim alatt. A februári gyűlésen Dr. Bartók István tanár „Az orvosi dualismusról“ s ugyanakkor Boros György theologiai tanár „Dávid Ferencz kolozsvári papságáról.“ Az utóbb említett felolvasás részben közöltetett az „Ellenzék“ czimű napilapban. A felolvasók a választmány ohájához képest arra törekedtek, hogy közérdekű tárgyat hozzanak a nyilvánosság elébe, s a mint akkor a napi lapok észrevételeiből is kitetszett, elég szép sikert értünk el minden tekintetben. Örömmel emeljük ki, hogy a felolvasások iránt nem egyleti tagok is érdeklődtek.

Megnyerte a választmány felolvasóknak: Kőváry László, Kozma Ferencz, Kovácsi Antal, Ürmösi Lajos és Mózes András urakat, de alkalmat ebben az évben nem adhatott, hanem reméli, hogy a jövő évben nemcsak ezekkel, hanem még mások felolvasásával is kedveskedhetik az érdeklődő közönségnek.

A választmány pünköszt idejére tervezett a szokottnál terjedelmesebb programmu felolvasó gyűlést, s hogy erre nézve javaslatot készítsenek, a lehetőleg arra is tekintvén, hogy belépti díjjal nem lehetne-e összekötni, megbizta a választmány nőtagjait és a titkárt alelnök Kriza

Jánosné elnöklete alatt. Ez a bizottság a tagokat ért külömbféle családi szomorúság és betegség miatt minden jó akarata mellett sem tehette meg a szükséges intézkedéseket.

S ezen a helyen mély fájdalommal és meghatottan kell hogy jelentést tegyen a választmány egy újabb érzékeny veszteségről, a mely egyik buzgó és áldozatkész tagja, Kovácsi Antalné halálával érte. A minden áldozatra kész nő, tagsági kötelezettségének azzal is eleget kívánt tenni, hogy a választmányt mindig szívélyesen látta házában a gyűlések tartására. Isten óvjon ily csapásoktól.

A biblia terjesztése.

A biblia, mint a keresztényi élet legfőbb fegyverének megszerzése és terjesztése iránt még a mult évben javaslatot tett volt a kereszturi főkegyelet. A választmány megtette a lépéseket s már f. évi január 8-ról azt a kedvező választ kapta Millárd Edward urtól, a társaság bécsi ügynökétől, hogy 100 biblia s 500 ujszövetség bocsáttatik az egylet rendelkezésére az egylet szegény tagjai között leendő szétosztásra.

Ily ritka nyereség, mondhatnók vívmány, rendkívüli erkölcsi erőt, bizalmat és bátorságot kölcsönöz még a csüggedezőbe is. A mi Egyeletünk hajójának, hisszük, olyan szerencsés lendítést adott, hogy mi elébb-utóbb biztos révparthoz jutunk.

Ezek után a választmány nem tartotta czélszerűnek, hogy további lépést tegyen az iránt, hogy elárusításra is megkapjuk a bibliát. A nemes ajándékot megköszönte s ajánlja a közgyűlésnek, hogy szintén köszönje meg.

A választmány az ajándék czélzatának megfelelőleg a főkegyelet elnöksége, nemcsak, hanem az esperességek útján is kivétel nélkül mindenik egyház számára küldött a népesség számának megfelelő példányt. A kiosztásra nézve ajánlotta, hogy a népiskolát végző vagy confirmáló gyermekeknek, ha azok írni és olvasni jól tudnak, szorgalmuk és jó magaviseletük jutalmául osszák ki. Abban a meggyőződésben élt a választmány, hogy a biblia úgy jut legbiztosabban népünkhöz, ha azt az iskolás gyermekek viszik haza. Figyelembe ajánljuk, hogy a választmány semmi különbséget nem tett a tagok és nem tagok között s még arra sem volt tekintettel, hogy valamelyik egyházkör mint főkegyelet az egylethez csatlakozott-e vagy nem?

Csaknem mindenik ekklesiában van tagja az egyletnek. Hassanak oda a választmányok minden erkölcsi erejökkel, hogy a szülők a gyermekeket küldjék az iskolába, mert megrendítik, a milyen rendetlenül s milyen kevesen tanulnak a mi unitárius gyermekeink némely ekklesiában. Ime, csak egy néhány esetet hozunk fel: nem tanult Bágyonban: 74, Toroczkón 72, Kövenden 62, Derzsbén 51, Nagy-Ajtán 45, Városhalván 45, Adámoson 44, Hévizen 43, Szováton 42, A.-Járában 32, Csegezben 28, H.-Szt.-Mártonban 26, H.-Szt.-Pálon 24, Martonosban 20, Deésfalván 19, vajvis 15 ekklesiában összesen 682 gyermek.

Ezt az állapotot nem lehet túrni s meg is van győződve a választmány, hogy ez nem fog sokáig így maradni. Annyi bizonyos, hogy ha a tagok közreműködésével s így együttes befolyással, örködéssel és buzdítással kiviszi az egylet azt, hogy minden unitárius gyermek tanuljon, akkor a legnehezebb, de egyszersmind legfenségesebb feladatát oldja meg. Tűzze minden tag maga elébe, hogy az iskolamulasztás büne ellen küzködni fog, s különösen pedig győzzük meg magunkat a felől, hogy mindnyájan kapunk tért a jöttevésre, csak keressük.

Boros György,
titkár.

A fiók Egyletek működése.

a) Küküllőkőri fiók Egylet.

Minden oly törekvés, mely népünk vallás erkölcsi életének föllendülését czélozza, manapság figyelemre méltó s tiszteletre érdemes. Nagyobb felelősséggel járó munka nincs a lelkipásztorénál, ki ugy maga, mint sok más lelki üdvét tartja kezében. Ha valaha, ugy most kiálltja hathatós szavait fülünkbe a próféta: „Embernek fia: Órállóul adtalak én tégedet Izrael házának, halld meg azért az én számból az én beszédemet, és intsd meg őket az én nevemben, ha meg nem inted a hitetlent, meghal az ő álnokságában, de az ő vérét a te kezedből kívánom meg; — de ha meginted a hitetlent és meg nem tér, az az ő álnokságában hal ugyan meg, de te a lelket megmentetted.“ Ezek. 3. 17. Órt kell állanunk tehát és vezérelnünk a reánk bizott nyáját, hogy még azok is, kik Izraelben eltévelyedtek, kiknek lábai meghajoltak a Baal előtt s ajkai megcsókolták azt, még azokról is halljuk meg az a minket megtisztelő nyilatkozatot: „Elveszett vala . . . és megtaláltatott.“ Luk. 15. 32.

A vallás erkölcsi élet új ege és új földje megteremtésében fiókegyletünk is társul ajánlkozott a főegyletnek s nem köteleességszerű munkát tűztünk magunk elébe, midőn az emberi lelkek megmentésének magas sztos ügyét kívánjuk szolgálni. A teendőket megbeszélni, az irányt kijelölni s kit-kit az ő tüzhelye körül választani el apostolságra, összejöveteink legfőbb czélja. Ily szorosabb értelemben vett Dávid Ferencz fiókegyleti gyűlést csupán egyet tartottunk az egyházköri közgyűléssel egyidejűleg Dombón.

Az egyes ekklákból megjelentek nem csak a papok és tanítók, hanem egy-két képviselő is, kik a népünkért teendő buzgolkodás példáitól indítatva, meggyőzői lehetnek megbizóiknak, hogy lelki üdvökről mily szép gondoskodás történik, s ők is többé nem késlelkedhetnek kezét fogva a katédra szolgálival, követni a szépet, a jót, az igazat Isten dicsőségére.

Fiókegyleti gyűlésünkön érdekes eszmecserék, vitatkozások voltak Kelemen A. „népiskolai vallástanítás jelen állása és czélszerű reformja“ már ismert értekezése felett, melyben világiak és egyháziak jelentékeny részt vettek, azon üdvös eredménnyel, hogy felekezeti népiskoláinkban a sikeresebb vallástanítás érdekében a javasolt és módo-

sítással elfogadott reformok még jelen iskolai évben eszközöltessenek. A gyűlés tárgyainak még egy nevezetes részét egyleti titkár Sándor Gergely felolvasása tette „a vallás és erkölcs javításáról.“ Az ajánlt eszközök és módzatok felett megindult a vitatkozások és eszmecsere közöne, alkalmul szolgálván kinek-kinek választani a jobb részt, hogy elmenvén mindenki akképpen cselekedjék. Egy szükségérzetnek a fennebbiekkel kapcsolatosan fiók-körünk ez uttal is kifejezést adott, annak t. i. hogy az egylet és fiók körökben tartott felolvasások kinyomattassanak és a tagokul jelentkezőknek szétosztassanak, mert egy ily közlőny leghatékonyabban fogja szolgálni a vallás-erkölcs szent ügyét. Ez érdemben az alapító és rendes tagsági díjak pontos beküldése, új tagoknak minél nagyobb számban való megnyerése minden ügybuzgó tagnak melegen ajánlatott.

Egy idősebb, de a Dávid Ferencz-egylet szolgálatában álló bizottság működéséről kell még megemlékezni. S ez a küllő köri nevelésiügyi szakbizottság, mely hasonlóan a vallás és erkölcsi élet ápolása és fejlesztése érdekében áll fenn már évek óta.

Minden hónapban egy rendes gyűlést tart rendre az eklézsiákban. Ilyenkor a bizottság tagjai személyesen jelennek meg az iskolában, hogy a tanító szorgalma és igyekezete stb. felől meggyőződést szerezzenek és erre az iskolaszéki tagok, az eklézsia gondnokai is rendszeresen meghívottnak s kellő utasításokkal láttatnak el. Az iskolák ily megvizsgálata után, melyen a vallás és egyházi énekek tanítása főfigyelemben részesül, kezdetét veszi a gyűlés, melyen a jelentések alapján az érdemes tanítók elismeréssel jutalmaztatnak és a kevésbé igyekezők buzdíttatnak vagy esetleg megintetnek. A többi idő mind az egyházaké, a mennyiben a papok, a gyakorlati élet köréből a gyakrabban elékerülő kérdések felett eszmecsere indítanak s kellő felvilágosítással térnek haza az élet kötelességei betöltésére. E bizottság havi összeülése bár feleslegesnek, a ráfordított költség és fáradság az elért eredménnyel sokak előtt nem megegyezőnek látszik, mi ennek fenntartása szükségéről az egyházak és iskolák érdekében meggyőződve lévén, arról nemcsak le nem mondunk, sőt annak tárgyait bővitve, testületileg kívánunk minden egyes eklézsiában megjelenni, önmagunk mivlése s a nevelésiügy elébbvittele által mindent megtenni népünkért s Istenünk dicsőségeért.

E bizottsági üléseken a tanítók próba tanításai, a „Dávid Ferencz fiók-körben“ a papok felolvasásai, habár észrevétlenül is — de célunk felé segítenek s szerénytelenség nélkül mondhatjuk is, hogy felekezeti népiszkoláink ügye, bizottságunk működése K i s Sándor jegyző által oly szép jelentésben van feltüntetve, hogy a Méltóságos és Főtisztelendő egyházi képv. Tanács által javasolt 10 forint segélyezés e munkálkodásáért, öt méltán illeti meg. Az egyházak és iskolák ütere megfrissült életet indítanak mindenfelé. A zárvizsgák a nagy közönség részvételével ünnepélyesen ejtetnek meg, a jó könyvek egyes füzetei vagy bibliák osztatnak ki a jeles tanulók között, a tanítók mint szorgalmatosok —

igyekezetesek említettnek, főleg az egyházi ének tanításáért, melyekkel a templomi cultust emelik s a vallásos buzgóságot nevelik. S mint szép példa áll előttünk az egyháziasságban Dombó közönsége, melyben Kisgyörgy József derék (keresztérdemmel méltólag jutalmazott) tanító nemcsak szép harmóniát tart, hanem egy kis Dávid Ferencz-egyletet szép könyvtárral és felolvasással. Harangláb, Deésfalva az irás, olvasás, számolás és harmóniás ének tanítását vette célba a mult télen és a többi egyházak és iskolák is megállapodás nélkül haladnak a már ismert jó utón a tökély felé.

Csak meg ne lankadjunk a jó munkában, hinnünk lehet, hogy hű örállással a hitetlen megtér az ő álnokságából.

Adja Isten!

Deésfalván, 1887. szept. 11-én.

Sándor Gergely,
fiók-egyleti titkár.

b) A kereszturkőri fiók-egylet 188⁶/₇-ik évi működéséről.

Midőn e jelentésünkben tisztelettel beszámolunk, megjegyezni kívánjuk, hogy fiók-körünk a munkaprogrammunkban kitűzött cél megvalósítására, a mennyiben ujabban is a szervezkedés nehézségeivel kellett küzdenie, nagyon keveset tehetett.

Tartatott 2 rendes és 2 választmányi ülés, felvétellett 22 jegyzőkönyvi pont.

Kozma Ferencz elnök kolozsmegyei tanfelügyelővé történt kinevezetése okán, valamint Szentkirályi Árpádné alelnök és Gombos Samuel pénztárnok is, hivatalaikról lemondván, helyökbe elnöknek Borbély Sámuelkép. ig. tanár, alelnöknek Sándor Jánosné, pénztárnoknak Szél Géza kereskedő hitrokonaink választattak meg.

Szentkirályi Árpád a Ker. Magvető 1887. évi folyamát körünknek ajándékozván, az Bartók Albert csekefalvi pap atyánkfianak adatott.

A tek. választmány által küldött bibliákat a következőképen osztottuk ki: a pipei iskolának 3 példányt, a zsákodinak 3, ravainak 4, bordosinak 2, sárdinak 3, n.-solymosinak 3, k.-solymosinak 4, uj-székeinek 4, boldogasszonyfalvinak 4, fiatfalvinak 3, sz.-kereszturinak 7, gymnasiumnak 8, csekefalvinak 3, sz.-ábrahámának 4, gagyinak 3, bőződinek 4, b.-ujfalvinak 3, körispatakinak 3, korondinak 5, martonosinak 4, énlakinak 4, f.-váralyainak 3, medesérinek 3, kedeinek 3, sz.-miklósinak 3, torlátfalvinak 3, csehétfalvinak 3, tarcsafalvinak 3, sz.-mihályinak 8, kadácsinak 3, siménfalvinak 3, összesen 116.

E bibliáknak az idő rövidsége miatt csak egy részét küldhettük el az illető iskolák vizsgájára, de ezeknek kiosztásáról sem tettek az illető vizsg. biztosok jelentést. A más része még titkárnál van, s ha előbb nem, a jövő vizsga alkalmával biztosan kiosztatik.

A 4 teljes bibliát a következő 4 ekkla szószékére adtuk: Zsákod, Körispatak, Bodos és Bözöd-Ujfalú. Még 5—6-ra lett volna szükségünk.

Fiók-körünk tagjainak száma 70, alapító tag 3. Közelebről minden tagot felszólítottunk tagsági díjaik fizetésére, Remélhetőleg eredménye lesz. Ugyanazért pénztárnoki számadást csak a jövő évben mutatathatunk be. Most nincs miről számolni.

A tek. válaszmánynak a nyári tanítást illető kérdéseire a következő feleleteket van szerencsénk adni:

1. A nyári tanítás reformálandó annyiban, a mennyiben egyöntetűvé és kötelezővé kell tenni minden egyházban. A tanítás ideje terjedjen ki június, július, augusztus és szeptember hónapokra. A tanítás történéjk vasárnapokon a délelőtti isteni tisztelet után, s tartson egy óra hosszáig. A tanítás anyaga legyen: szent történetek az erkölcsi tanulságok levonásával, hitelveink ismertetése, egyházunk történetéből egyes részletek, biblia ismertetése és olvastatása, babonákról való beszélgetés, egyh. énekek tanítása, szóval a tanítás anyaga csak vallási legyen.

2. A papok számára akár megbízás, akár pályázat útján vezérkönyv készíttessék, mely felölje az eltanítandó tananyagot. A tanulók kezébe kézi könyv az egy biblián és énekeskönyvön kívül ne adassék.

3. A papok tanítsanak, a mesterek az ének tanításban segédkezvén. Azonban a papot akadályoztatása esetén, a mester helyettesíteni tartozzék.

4. Nyári tanításra köteleztessenek a 10 és 18 év között levő mindkét nemű ifjak. Járhatnak azonban az ez életkoron kívül állók is.

5. Erkölcsi kényszeren kívül egyebet nem tanácsos használni.

6. A tanulók jutalmazása szükséges. A jutalmazás történéjk vallásos tárgyú könyvekkel, minők templomi és halottas énekes-könyv, Kis tükör, bibliák, erkölcsi tanulságokat tartalmazó füzetek stb. Az egylet eddigi kiadványai e célra nem alkalmasak. Eszközöljék az egylet és az ekklézsiák.

Végül tekintve azt, hogy zsinati törvényeink szerint a nyári tanításért a pap fizetése minden tanuló részéről egy magyar forint vagy egy napszám, de ennek szigorú felhajtása nagyon megapaszthatja a tanulók számát; tekintve másfelől, hogy a belső emberek fizetése folytonosan apad, holott terhei szaporodnak, javasoljuk, hasson oda a „Dávid Ferencz egylet“ a mlts. és főtiszt. egyh. főtanácsnál, hogy a nyári tanításért évenként a pap számára 25, a mester számára 10 frt utalványoztassék az ekklák pénztára terhére.

A „Dávid Ferencz egylet“ (kereszturkőri fiók) közgyűlése határozatából.

Sz.-Keresztur, aug. 8. 1887.

Borbély Sámuel,
elnök.

Barabás Lajos,
jegyző.

A kereszturi körben a Nyikó és Gagy vize melletti papság már több év óta figyelmenre méltó munkásságot folytat „papi önképző körében“. Feladata az, hogy a papi hivatal körébe vágó bármely nemű feladat megoldása körül végzendő eljárás iránt eszmecserét folytassanak a

tagok A gyűlések a tagoknál rendre tartván egy-két havi időközzel, egyik tag köteles valamely tárgyról értekezést készíteni arra az alkalomra, különösen pedig közönséges és alkalmi egyházi szónoklatot tart az önképző körben mindenik rendre, mely megbírálás alá vétetik. Kiterjed a kör figyelme a papi gond mindenik ágára, s különösen az ifjak vallásos oktatására is. Mint ilyen s mint a mely tisztán az illető papok egyéni kezdeményezésének az eredménye különös elismerést érdemel s ohajtandó, hogy működését tovább is folytassa sikerrel.

c) Marosköri fiók-egylet 1887. július 5-ig terjedő állásáról.

I. Vagyoni állás.

a) a ny. szeredai és vidéki takarékpénztárban	90 frt 28 kr.
b) régi hátralékosoknál, a mi egészben a fiók-egyletnek marad	27 „ 50 „
c) 1886 és 1887 évi hátralékosoknál, melynek fele marad itt	27 „ — „
Ha mind begyül lesz összesen	144 „ 78 „

azaz egyszáznegyvennégy forint és hetvennyolcz krajczár.

II. Egyleti munkásság.

E fiók-egyletnek eddigelé volt 3 rendes ülése, melyeken az egylet iránti buzgóságot lehetett látni, csak az a baj, hogy a világiak ugyan bele vannak véve az egyletbe, de a gyűléseken részt nem vettek s a viszonyok olyanok rendesen, hogy nehezen is vehetnek, mert a fiók-egylet is rendesen a nagyobb gyűlések alkalmával tartja értekezleteit, a mikor a világiak vagy el vannak foglalva, vagy unják regnálni az eklézsiákon

Egyik gyűlés sem volt érdekes tárgy és felolvasó hiányában. Különösen a vadadi eklézsiában 1886 decz. havában tartott gyűlés bővöködött felolvasókban és érdekes eszmecserekbén.

Kaalban tartott gyűlésre is ajánlkoztak volt felolvasók, de a köri közgyűlés igen érdekes tárgyai hosszú időt vettek igénybe s így a fiók-egyleti felolvasások, a mint e gyűlésről szerkesztett jegyzőkönyvben láthatni — elmaradtak a jövő gyűlésre.

Volt e fiók-egyletnek 1886-ban 7 alapító és 36 rendes tagja.

Van most 7 alapító és 40 rendes tagja, 1887-ben szaporodott tehát egyletünk 4 rendes taggal.

E fiók-egylet elnöke világi részről méltóságos Szentiványi Gyula kir. ítélő táblai tanács elnök ur. Főmozgatója, lelkesítője Tisztelendő Kelemen Albert esperes ur, ki nemes bánásmódjával, igazán papi magaviseletével ez egylet iránti érdeklődést emeli.

Jegyzője és titkárja Fazakas Lajos ny.-szt.-mártoni pap.

Hátralék sok, de hisszük, hogy ez év végén megkevesbedik.

III. Vélemény az eklézsia követésről,

melyet a maroskőri fiók-egylet Kaalban tartott gyűlésében egy négy tagu bizottság ajánlatára kimondott és a Központi Választmányhoz véleményadásra felterjesztett.

Kiket lehet és kiket kell eklézsia követésre ítélni?

Mindazokat általában, kik a közerkölcsiséget megsértik, nevezetesen pedig:

a) megese t t nőket és a mennyiben bűnrészességük nyilvánvaló, férfiakat is.

b) Vad házasságban élőket. Oly vadházasságban élők azonban, kiknél nehezen elenyészthető okok forognak fenn, pl. egyik fél r. cath. és földhöz ragadt szegények a válási költségek hordozására, vagy az egyik fél elbujdosott s holléte nem tudható stb. ily esetekben az eklézsia követés után az illetők a nyilvános istentiszteletről nem zárandók ki, hanem a lelkésznek, mint az erkölcsiség őrének kötelessége minden lehető módot felhasználni a házasságot akadályozó ok elhárítására s ha ez teljességgel nem sikerül, végső esetben az illetők szétválasztására minden törvényes eszközt felhasználni. A mennyiben pedig ez által magára gyűlölséget, haragot vonhatna, az egyházköri vizsgálószerk segítése veendő igénybe.

c) Eklézsia követésre vonandóknak tartjuk azokat is, kiknek, hogy ugy szóljunk a káromkodás kenyerök éjjel és nappal Ennek megakadályozása végett, a gyűlés elvileg kimondja a következőket: a lelkész a presbyteriummal koronként érintkezve, hívja fel a megbotránkozott káromkodók névszerinti megnevezésével, azoknak a presbyterium általi megintését eszközölje; ha ez célhoz nem vezet az illető hivatalból jelentessék fel a vizsgálószerknek s ez rendelje meg az eklézsia követést s a mennyiben ennek sem tenne eleget, irassék át a járásbírósnak, mint olyan, ki megbotránkoztatja a gyülekezetet. Bővebben felhivandó pedig e tárgyra a Dávid Ferencz egylet figyelme.

A káromkodók s általában minden a közerkölcsiséget megsértő oly egyének, kik eklézsia követésre kötelezettek lennének, a mennyiben ennek eleget nem tettek, ifjak összekelésre törvényesen nem bocsáttatnak mig nem teljesítik s előzőleg bekövetkezhető haláluk esetén csak egyszerű könyörgéssel temetessenek el.

Az eklézsia követési eljárás pedig ez lenne:

Az Isten nevének segítségül hívása. — A mi segedelmtünk legyen stb.

Egy alkalmyszerű agenda, utánna rövid könyörgés, Mi atyánk és elbocsátó szó. A megtartási hely pedig a papi háznál egész csendben két tanu előtt.

A gyűlés e véleménynt magáévá teszi s felküldetni határozza a Dávid Ferencz-egylet központi választmányához véleményadás végett.

Ny.-Szt.-Márton, 1887. jul. 5.

Fazakas Lajos,
jegyző.

d) A háromszéki fiók-egylet keletkezése és működése a jelenig.

A háromszéki Dávid Ferencz fiók-egylet az 1886 évi július hóban Arkoson tartott közgyűlésen az egyházkerületnek a kolozsvári központi egylet által lett felhívására alakult meg. Beiratkozott az egyletbe 15 rendes tag és a bölöni eklézsia alapító taggá lett. Megválasztatott elnöknek esperes Lőfi Áron, alelnöknek megyei főjegyző Szentiványi Miklós, jegyzőnek és pénztárnoknak Kiss Sándor ehkőri h. jegyző.

Második fiók-egyleti gyűlés 1887. márczius 3-án Bölönben istenitisztelettel kapcsolatosan tartatott, hol alkalmi himnus énekelés után imát és egyh. beszédet tiszt. Kriza Sándor mondott. Jelen voltak a köri eklézsiák csaknem mindenikéből a belső emberek és az eklézsiák képviselői. Elnöki meghívásra a templomból az iskola nagy termébe átvo-nult az érdeklődők nagy száma; kiket elnök üdvözölt, s a gyűlés és az egylet célját körvonalozva felhivta az egyletbe való belépésre. Elnök megnyitó beszédével kapcsolatban a vad házas s á g o k kérdéséről elmondja nézeteit. Reá mutatott, hogy a nép között elterjedt ezen bot-rányos erkölcsi viszony a kor romlottságának legferdebb kinövése s a mi erk. szabadság abban jelenkezik, azt a jelenkor szabadossággá tör-pítve vitte be a gyakorlati életbe. Ennek és hasonlóknak a meggátlása egyletünk feladata

A gyűlés továbbá nevelésügyi és vallás-erkölcsi tárgyakról érte-kezett az egylet fenállása módozataival kapcsolatosan s határozattá lett hogy a téli estéken falu helyen mindenütt a menyinyben lehet az egylet tagjai felolvasásokat tartsanak a nép-nek s hogy azokat az egylet a maga idején számba kéri. Végül felolva-sást tartott ezzel az alkalommal Kiss Sándor „a Vasárnap falun és a Dávid F. egylet hatásköre“ czim alatt. Mire határozattá lett, hogy egy emlékkönyv vásároltassék és ez s más ezutáni értékes felolvasások abba irassanak megörökítés végett. A jövő ülésre felolvasásra két ajánlkózás tétetett.

Fiókegyletünk megalakulása után 3 dik gyűlését Köröspatakon 1887. július 14-én tartotta — ezt a gyűlést ima előzte meg, mondva tiszt. Deák Miklós által. Részt vett e gyűlésen az előpataki fürdőről meghívott kolozsvári tanár és központi egyleti titkár tisztelendő Boros György ur. Elnök a gyűlésen megjelent tagokat és számos érdeklődőket az ülés megnyitásánál üdvözölve, felhivta az egyletnek erkölcsi céljáb-ban pártolására. Beiratkozott 20 uj rendes tag és az árkosi eklézsia alapító taggá lett. Tárgyaltatott tiszt. Ürmösi Kálmán szt.-gericzei lel-kész indítványa a vasárnapi vallástanítás kérdése, közölve a központi egylet által. Ez indítvány felett a fiók-egylet abban állapodott meg, hogy bevárja a központi egylet intézkedését.

Ezen a gyűlésen két figyelmet ébresztő felolvasás volt. Egyiket tartotta köröspataki lelkész Deák Miklós erről a tárgyról: Az unitá-rius kereszténységnek vannak-e bálványképei; a másí-

kat laborfalvi énekvezér Kádár Lajos „Az elemi oktatás által a m gyakorolt módszere“ czim alatt. Kimondatott, hogy mind a két felolvasás méltó, hogy emlékkönyvbe irassék.

A kolozsvári központi egylet által elnök aához leküldött és mindenik ekléziába szétküldött 40 db. új szövetség iránt ezen az ülésen bejelentetett, hogy azok azon családkörökben osztattak szét a tavaszi vizsgákon jutalomkönyv czimen, melyekből szorgalmas tanuló, jó erkölcsű gyermekek tanultak az iskolákban.

Laborfalva, 1887. augusztus 29-én.

Kiss Sándor, egyleti jegyző.

e) Udvarhelykőri fiók-egylet.

A mult évi kedvezőtlen viszonyok szűk keretében, még csak a taggyűjtés érdekében sem tudtunk kellő mozgalmat kezdeni, kifejteni. Ez most is bajosan halad. Csak fizetni ne kéne. De az Egylet hivatásának, czéljának egyházi életünkben ez idő szerint oly igen nagy szükségét szellemi munkálkodásának jelentőségét, közelebbről folytatott vizsgáló székezésünk tartása alatt, minden ekléziánkban megismertetni kötelességünknek ismertük Minden eklézia előjárósága készséggel fogadta amaz intézkedésünket, hogy a vasárnap i skoláztatás életbe léptessék Vasárnaponként, mind délelőtt, mind délután a rendes és ismétlő iskolaköteles növendékek a tanításra feljárnak és énekszóval szép rendben templomba mennek, hol az elő és közbeli éneklést önerejükön teljesítik Felhívtuk erre a községi tanító urakat is, mert erkölcsileg erre kötelezve is vannak. A mi unitárius községekben a tanítók választásánál, még ott is, hol önállólag csak tanítót kellett választani, a legelső tekintet az volt, hogy unitárius legyen. Ezt el kell ismerni és meghálálni nekik is. Nincs is panasz rájuk. Több községi tanítónk van, kik növendékeiket a műéneklésben gyakorolták. És a nép buzgóságát az nagyon fokozza, ha gyermekeinek szép éneklését a templomban hallhatja. A többi ezután önkéntesen jó.

Az egyleti felolvasások első számu füzeteit az egyleti tagok között kiosztottam. „A jövő vallása“ czimü kis füzetek kapóra se jutottak. Már a vizsgáló székezés kezdetén mind elkapdosták.

„A Keresztény Családból“ is kelegetett.

Rédiger „Kincses Jancsija“ is ponyvánkra került, ismertettük és ajánlottuk.

Szeretnők a gyakorlat emberei lenni, a mi bajosan jó meg, de van reményünk. Bizalommal tölt el jövőnk iránt az, hogy Egyletünk érdekében népiünk lelkéhez és szívéhez megtaláltuk az utat. Legyenek jó reménységgel felölünk. Sok ugyan még előhaladásunk utjában az akadály, de át törünk rajtuk.

A pessimistáknak is haladniok kell: Fata volentem ducunt, nolentem trahunt.

1887. febr. 19.

Darkó Sándor, f. e. elnök.

A biblia terjesztése.

Az Egylet Választmánya fiók-egyleteknek s a fiók-egyletté nem alakult esperességeknek a lélekszám aránya szerint az új testamentumból megfelelő példányokat küldött meg oly felhívással, hogy az elnök, illetőleg esperes urak az ekklesiákba küldjék meg jutalmul a jó magaviseletű s írni és olvasni tudó tanulóknak. Ajánlotta, hogy a lehetőleg olyanoknak adassék a jutalom, a kik az iskolából kilépendők.

A beérkezett, részben hiányos, kimutatások szerint kiosztatott:

a) Marosi fiók-egyletben: Ny.-Gálfalván 4, Buzaházán 3, Kaalban 4, Csókfalván 5, Ikládon 2, Vadadban 4, Nyomáton 4, Iszlóban 2, Szabédon 6, K.-Adorjában 2, Szt.-Gericzén 6, Szent-Lászlón 3, Szt.-Háromságon 4, Ny.-Szt.-Mártonban 6, vagyis új test. és zsolt.: 12, új test. 43, együtt: 55.

Egész biblia szószékre adatott az ákosfalvi, kis-adorjáni, nyárad-szeredai és nagy-ernyei I. egyházaknak, 4 drb.

b) Udvarhelyi fiók-egyletben: H.-Almásón 5, Vargyason 5, Derzsben 5, Szt.-Pálon 4, Szt.-Mártonban 3, Okládon 4, H.-Karácsonfalván 4, Kénosban 3, Abásfalván 3, Jánosfalván 3, Muzsnában 2, H.-Ujfaluban 2, Szt.-Péteren 2, Lokodban 2, Recsenyédén 2, H.-Keményfalván 2, Gyepesben 3. Együtt: 58.

Egész biblia szószékre adatott a lokodi, recsenyédi és h.-szent-péteri egyházaknak. Mindhárom egyház előjárósága köszönő iratot küldött a választmányhoz.

c) Kereszturi fiók-egyletben a fennebb közölt kimutatás szerint kiosztatott összesen 116 új test. és 4 teljes biblia.

d) Háromszéki fiók-egyletben kiosztatott 40 drb új test. és 2 teljes biblia. Brassóba küldetett egy teljes biblia és 10 drb új testamentum, mit a gondnokság köszönettel fogadott.

e) Küküllői fiók-egyletnek küldetett 38 drb.

f) Felső-Fehéri egyházkörbe küldetett 17. A fogarasi leány egyháznak küldetett egy teljes biblia szószékre.

g) Aranyos-tordai egyházkörbe küldetett 62 drb.

Ezekon kívül a kolozsvári főiskola alsóbb osztályaiban jutalmul kiosztatott: 45 drb. A kolozsvári leányiskolában: 11 dr.

Eddigél kiosztatott összesen: 26 teljes biblia és 437 új testamentum.

Az Egylet vagyoni állása.

Pénztárnoki jelentés.

Tisztelt közgyűlés! Kedves kötelességemnek tartom, hogy egyletünk múlt évi pénzügyi viszonyairól számot adjak s ezt örömmel teszem, mert a titkári jelentéssel teljesen bizonyítva van azon állításom, hogy a célt, melyet előnkbe tűztünk, nem tévesztettük el, hanem megközelítettük, hisz oly rövid idő telt el az alakulás óta, máris vallásunk mivelését illetőleg, kedvező az eredmény.

Az egyetértés, összetartás, áldozatkész munkálkodás nemes zászlója alatt haladva, kitűzött célunkat siker fogja koronázni.

Épen ezért úgy hiszem, tisztelt közgyűlés, hogy ezen nemes zászló tündöklő jelégéje által lelkesítve, azt vallási közművelődési egyesületünk minden tagja emlékében kitörölhetetlen betűkkel beírni kötelességének tartja, s tarthatja is, mert csak így s ezek által vívhatunk nemes csatát és csak így tisztázhatjuk és terjeszthetjük az unitárius keresztény vallás körébe tartozó elveket.

Ezek után bátor vagyok az egyesület tagjai számára, a bevérandó, bevett összegek és az alapszabályok 29. §. c) pontjában jelzett tisztajövedelem mennyiségéről következő jelentést tenni:

Az egyesületnek van ez idő szerint 131 alapító, 245 rendes (a fiókegyesületek tagjait is ide számítva) és 54 pártoló tagja.

Bevérandó lett volna:

I. A Kolozsvárhoz tartozó tagoktól:

60 alapító tagtól	615 frt — kr.
76 rendes "	76 " — "
30 pártoló "	30 " — "
összesen	<u>721 frt — kr.</u>

II. A fiókegyesületekhez tartozó tagoktól:

a) a Maroskörből 35 rendes tagtól	17 frt 50 kr.
b) udvarhelyi körből 37 " "	17 " 50 "
c) kereszturi körből 33 " "	16 " 50 "
d) háromszéki körből 16 " "	8 " — "
e) abrudbányai körből 19 " "	9 " 50 "
a bevérandó együttes összeg	<u>790 frt — kr.</u>

B. Bevétetett:

I. Az egyesület illetőleg:

28 alapító tagtól	290 frt — kr.
29 rendes tagtól részint egy, részint több évre fizetett	65 " — "
6 pártoló tagtól	7 " 50 "
Értesítő és kamattjévedelem czimen	44 " 36 "
együtt	<u>406 frt 86 kr.</u>

II. A fiókegyesületekhez tartozó tagoktól:

a) a Maroskörből: 31 rendes tag által részint egy, részint több évre fizetett	18 frt 50 kr.
b) Kereszturi körből: 5 rendes tag által ré- szint egy, részint több évre fizetett	12 " — "
c) Háromszéki körből: 16 rendes tag által ré- szint egy, részint több évre fizetett	12 " — "
d) Udvarhelyi, küküllői és abrudbányai kör- ből nem vétetett be semmi.	

A bevett összeg együtt tesz 449 frt 36 kr.

Összehasonlítva a bevárandó összeget . . .	790 frt — kr.
a tényleg bevett összeggel	449 „ 36 krral,
kevesebb vétetett be	340 frt 64 krral.

A mult évre vonatkozó költségszámítás következő:

29 egyleti tag által fizetett	65 frt — kr.
6 „ pártoló tag által fizetett	7 „ 50 „
52 főkegyeleti rendes tag által az alapszabályok 29. §. b) pontja értelmében fizetett	42 „ 50 „
Értesítő és kamatjövedelem czimen befolyt	44 „ 36 „
együtt	159 frt 36 kr.
ebből levonva a kiadást	74 „ 75 „
Tiszta jövedelem	84 frt 61 kr.

Ebből az alapszabályok 29. §. c) pontja szerint jut:

I. Tőkésítésre 5%	4 frt 23 kr.
ehez adva 1. az 1886-ik évben kimutatott tiszta jövedelem részösszegét	— „ 85 „
2. Az 1885—1886. évben befizetett alapító tagsági díjak összegét	710 „ — „
3. Az 1886—1887. évre alapító tagsági díjak összegét	290 „ — „
összes tőkésített összeg	1005 frt 08 kr.

II. Dávid Ferencz alapnak 5%	4 frt 23 kr.
ehez adva az 1886-ik évben kimutatott tiszta jövedelem részösszegét	— „ 85 „
együtt	5 frt 08 kr.

III. Népszerű tudományos munkák kiadására, terjesztésére, és az alapszabályokban megnevezett jótékony czélokra jut 90% ehez adva az 1886. évben kimutatott tiszta jövedelem részösszegét	76 „ 15 „
együtt	15 „ 33 „
együtt	91 frt 48 kr.

Az alakulás óta ez ideig az összes bevétel tesz:

1. 100 alapító tag által befizetett	990 frt — kr.
2. 63 egyleti tag által befizetett	162 „ — „
3. 52 főkegyeleti tag által befizetett	48 „ 90 „
4. 30 pártoló tag által befizetett	80 „ 99 „
Értesítő s kamatjövedelem czimen befolyt	80 „ 99 „
összes bevétel	1281 frt 89 kr.
ebből levonva az összes kiadást	188 „ 25 „
pénztármaradvány	1093 frt 64 kr.

mely összeg a csatolt 8215 sz. kolozsvári takarékpénztári könyvecskevel gyümölcsözésre el van helyezve.

Végre jelentem, hogy a naplók lezárása és pénztári vizsgálat után egyleti titkárhoz alapító és rendes tagsági díjban beérkezett 53 frt, ezen összegről is a jövő közgyűlésen számolni fogok.

Ezek után kérem a tisztelt közgyűlést, méltóztassék fenti állításaim valóságára felől egy kinevezendő vizsgáló bizottság útján meggyőződést szerezni, számadásaim rendben találása esetén engem a múlt 1886—1887. év augusztus végéig vezetett számadás terhe alól felmenteni.

Kolozsvárt, 1887 augusztus hó 31-én.

Bágyi Kálmán,
pénztárnok.

Az Egylet irodalmi munkássága.

A sajtó hatalom. Azzal ellentétben semmit, annak segítségével mindent. Hazánkban főképpen a hirlapirodalom befolyást tud gyakorolni a közönségnek még alsóbb rétegeire is. A nélkül, hogy bírálatot kellene mondanunk, nyilváníthatjuk azt, hogy mai irodalmunkban a vallásos kedély ápolására kevés gond van fordítva. A Dávid Ferencz Egylet vallás-erkölcsi egylet lévén, kötelességei közé felvette azt is, hogy irodalmi uton hasson a vallásos és erkölcsös életre. Erre nézve az Egylet válaszmánya és a közgyűlés jelentékeny intézkedéseket tett, és pedig főképpen arra való tekintettel, hogy a lehetőleg egyházunk s általában esetleg hazánk földmiveléssel s hasonló munkával elfoglalt népe szükségait elégítse ki. A Választmány először is irodalmi pályázatot hirdetett. A pályázatok kitűzésénél tekintettel volt arra, hogy lelkészeink, tanítóink s mindazok, a kik a népszerű irodalommal foglalkoznak, tért és alkalmat nyerjenek egy csekély jutalom reményében, a munkásságra. Az unitárius egyház történelme kevésbé ismert s népünk éppen nem is férhet hozzá, pedig sok epizodjából meríthetne tanúságot és lelkesedést, sok olyan férfi és nő szerepelt egyházunkban, kiknek tetteiből s jelleméből bárki is vehetne buzdítást, s végül egyházi ének irodalmunknak is javára válnék, ha gazdagodna. Ezeknek tudata vezette a válaszmányt arra, hogy pályázatot hirdessen, s ez vezette a Közgyűlést, midőn eljárását teljes mértékben helyben hagyta, nemcsak, hanem gyümölcsözővé tétele iránt is intézkedett.

A pályázat eredménye általában véve kielégítő volt, mert bár a több időt igénylő prozai feladatokra egy dolgozat érkezett be, költői munkával tizennégyen, illetőleg tizenkilenczen versenyeztek. A Választmány a prozai feladatokra a pályázat határidejét meghosszabbította november 30-ig, mely intézkedését a közgyűlés helyben hagyta. A pályázatra beérkezett egyes énekeket kiadta bírálatra. Bírálókul megnyerte a válaszmány Nagy Lajos főtanodai tanár és Dr. Hegedüs István egyet. tanár urakat, kik az énekek szövegét a legnagyobb készséggel és tüzetesen átvizsgálták s megbírálták. Az énekszövegek mellé beküldetvén hat dallam, a Választmány Boér Gergely és Oberti János zenetanár urakat nyerte meg bírálókul. Az írásban beadott részletes bírálatokat felül-

vizsgálta Dr. Brassai Sámuel e. elnök ur, ki a bírálókkal egyetértvén, a kitűzött két pályadíj, valamint a Választmány részéről felajánlt egy jutalom ki adását ajánlotta. A közgyűlés a Választmány határozatát magáévá tette, s ehhez képest meghatározta a jeligés levélkéek felbontását, miután kitűnt, hogy a felnőttek éneke díját egy darab 20 frankos aranyat elnyerte „Adjunk hálát vig kedvvel“ jeligés énekével: S á n t h a Károly sár-szent-lőrinczi év. lelkész, s a gyermekek éneke díját „Ilyeneké a mennyek országa“ jeligés énekével ugyancsak S á n t h a Károly.

Dicsérettel tüntetett ki: Szabó Lajos szabédi unitárius tanító „Ha megvalljuk a mi bűneinket“, Ajtai János hódmezővásárhelyi unitárius s. lelkész „Dies Irae“ jeligés s felnőtteknek írt énekeikkel.

A dallamért kitűzött díjat elnyerte Iszlai Márton tordai unitárius tanító „Éljen a Dávid Ferencz Egylet“ jeligés dallamával. Dicséretet kaptak Iszlai Márton „Mindenkoron áldom“, Ajtai János „Dies Irae“ és „Szivből szóljon a dal“, Adorján Domokos vargyasi unitárius tanító „A kezdete nehéz“ jeligéekkel ellátott műveikkel.

A pályázat eredményével a közgyűlés meg volt elégedve, s meg lesz bizonyonnyal a pályázat második felével is, ha ennyit fel tud mutatni. Az egyházi énekirodalom egy néhány darabbal gazdagodni fog, mihelyt ezeket a műveket az Egylet nyilvánosság elébe bocsátja.

Ezzel az alkalommal kimondotta a közgyűlés egy népszerű vallás-erkölcsi havi ujság kiadását „Unitárius Közlöny“ czim alatt.

A Közgyűlés ezzel a határozatával, remélhetőleg, olyan új lépést tett, a melynek többféle üdvös hatása lehet. Első helyen is szervezett egy olyan irodalmi bizottságot, a mely az egyházkörök egyh. irodalommal foglalkozó tagjainak egy részét magába öleli, s hivatva van arra, hogy minden olyan egyházi és világi embert munkára készítsen, a ki nek arra hajlama és tehetsége van. Ezt hozza magával az irodalmi bizottság szervezete, mert a dolog természete szerint remélni lehet, hogy a bizottság tagjai az egyház köreiben, illetőleg a fiókegyletekben irodalmi szakbizottságokat fognak alakítani, mely bizottságok a tagok érdekének megfelelő munkásság kifejtésére a magok körében mindent megteendenek. A közgyűlés megválasztotta a bizottság tagjai gyanánt:

Kolozs-Doboka körből: Nagy Lajos és Boros György tanárokat.

Aranyos-Torda körből: Csegezi László és Gál Miklós lelkészeket.

Maroskörből: Rédiger Géza és Ürmösi Kálmán lelkészeket.

Küküllőkörből: Rédiger Árpád és Sándor Gergely lelkészeket.

Kereszturkörből: Raffaj Domokos és Barabás Lajos lelkészeket.

Udvarhelykörből: Kisgyörgy Sándor és Sándor Lajos lelkészeket.

Háromszékkörből: Kiss Sándor és Deák Miklós lelkészeket.
Felső-Fehérkörből: Török Áron és Mózes Mihály lelkészeket

Ugyanekkor meghatározta, hogy az Egylet népszerű közlönye a tagoknak ingyen s nem tagoknak évi 1 frt 20 krért adassék. A lap olcsósága, s különösen népszerűsége reményt nyujtanak arra, hogy az unitáriusok nagy közönsége meg fogja kedvelni és fel is karolja ezt a lapot, a mely tisztán igényeinek megfelelő óhajt lenni. A lap szerkesztésével megbizta a Közgyűlés Nagy Lajos és Boros György tanárokat.

Hangsúlyoznunk kell, mit a közgyűlés ismételten kiemelt, hogy az egylet nagyobb szabásu felolvasásait ezután is a Keresztény Magvetőnek fogja átadni kiadás végett. Ugyanonnan mint eddig, ugy ezután is, külön lenyomatokat készített s első helyen a vallástanítással foglalkozó két felolvasást: a Kelemen Albertét a „Népiskolai vallás-tanításról“ és Ürmösi Kálmánét a „Nyári vallás-tanításról“ már a legközelebbi alkalommal közre fogja bocsátani.

Felolvasás és vitatkozás.

A közgyűlésre a jelen alkalommal csak egy felolvasás volt kitűzve, de ennek a tárgya oly fontos volt s olyan jelenleg is az egyházban, hogy nem lehet elég sokat beszélni róla. Felolvasó Ürmösi Kálmán lelkész volt. Felolvasása, melyet rövid kivonatban ide iktatunk, a Közgyűlés tetszését kiérdemelte.

A nyári valásos tanítás.

A nyári tanítás egyházunk létérdekei közé tartozik, de az eddig és a jelenben gyakorolt módon többé fenn nem tartható, mert így csak tengődik. Egyéni kísérletek ujabban is tétettek a reform tekintetében, de az eredmény csak részleges, s abban az irányban, melyben legnagyobb a szükség, faluhelyeken a helyzet nem változott semmit, mert az egyházköröket külön véve:

a marosiban csak két eklésiában tanít a pap és pedig nemcsak a gyermekeket, hanem a felnőtteket is. Tanítanak általános vallási elveket, erkölcsi szabályokat, egyháztörténelmet, s a tanító tanít éneket. A többiekben a tanítók tanítják a tanköteleseket a rendes iskolai módon;

a felső-fehériben, Felső-Rákos kivételével, vasárnap délután tanítanak, itt délelőtt tanítanak a tanítók;

az aranyostordaiában csak néhol van szokásban, hogy az ifjak itt-ott összegyűljenek vasárnap délelőtt;

a háromszékiben egy-két vasárnap ha megjelennek, azután elmaradnak;

a kereszturiban többé-kevésbé mindenütt foly, de nem kellő eredménnyel. Kézikönyv inkább a káté;

az udvarhelyiben mind a pap, mind a mester résztvesznek a tanításban délelőtt is, délután is.

Az egyház törvényhozásilag nagyon régóta sürgeti a nyári tanítást. Már 1661-ben büntetéssel fenyegeti a papokat és tanítókat, ha nem tanítanak, s ugyanezt ismétli sokszor le egészen 1840-ig.

Ma is benne van a kanonban, hogy az esperes vizsgálatkor kérdezze meg, hogy volt e nyári tanítás, de a mulasztás büntetése nincs végrehajtva. Az a mi van, nem egyöntetű. A tanítás eszközei nem czélszerűek. Szóval reformra van szükség minden áron.

A közgyűlés felolvasó érveit és óhajait magáévá tette s a kérdés iránti érdeklődését bebizonyította azzal, hogy egy élénk vitatkozást kezdett meg. A vitatkozásban részt vettek: Berde Mózes, Dániel Gábor egyh. főgondnok, Darkó Sándor, Boros György, Gál Miklós, Kelemen Albert, Rédiger Géza, Szabó László, Ürmösi Kálmán, Vas István, Végh Mihály. stb.

Határozattá emelte a közgyűlés :

1. Hogy a nyári tanítás fentartandó, s hogy czélszerű reformokról kell gondoskodni.

2. Hogy a választmány készítsen javaslatot tan- vagy kézikönyvek szerkesztése iránt.

3. Hogy az Egyházi Képviselő Tanács kerestessék meg, hogy a papoknak rendelje meg a tanítást s a tanítóknak és énekvezéreknek az énektanítást.

4. Hogy a nyári tanítás a 12—16 éves mindkét nembeli ifjuságra kötelező.

5. Hogy az egyházi előljároságok a papok és a tanítók közreműködésével kényszerítsék az illető ifjakat, hogy a tanításra eljárjanak.

6. Hogy a tanítás bevégzése legyen ünnepélyes s a kitartó és szorgalmas tanulók részésittessenek jutalomban.

7. Hogy az esperesek a választmánynak a vizsga után terjesszenek fel részletes kimutatást.

Indítványok és határozatok.

Könnyebb áttekintés végett összefoglaljuk a közgyűlés még nem említett határozatait.

A választmányban Kovácsi Antalné elhunytával üresedésbe jött hely betöltése szavazat útján elrendeltetvén, B o r o s Györgyné általános szótöbbséggel választmányi taggá választatott.

Elnök indítványára a közgyűlés egyhangu lelkes felkiáltással az Egylet tiszteletbeli elnökévé megválasztotta Mélt. és Főiszt. F e r e n c z József püspök urat méltánylásául annak a buzgó tevékenységnek, a melyet az Egylet érdekei előmozdításában kifejtett.

L ő f i Áron egyleti tag indítványára köszönetét és méltányló elismerését fejezte ki a közgyűlés Dr. Brassai Sámuel egyleti elnök ur iránt azért a soknemű ritka szolgálatért, a melyet az egyletért, mint annak elnöke, mint irodalmi munkásságának vezére annak érdekében tett.

Siménfalvi György e. tag indítványára méltányló köszönet sza-

vaztatott Berde Mózes egyll. alelnök urnak a közgyűlés tapintatos vezetéséért.

A küküllői egyházkörnek s a dicső.-szt.-mártoni Mikó Imre vál. tag indítványára megköszönte a közgyűlés, hogy oly készséggel egyháznak elfogadta és alkalmatadott arra, hogy kitűzött céljához egy lépésselközelebb jusson.

Ürmösi Kálmán lelkész urnak érdekes és tanulságos felolvasásért Deák Miklós e. t. indítványára elismerő köszönet szavaztatott.

A Választmány munkássága feletti megelegetését Kiss Sándor laborfalvi lelkész tolmácsolta, mihezképest a közgyűlés megköszönte a választmánynak az Egylet ügyei lelkiismeretes vezetését, a titkárnak és pénztárnoknak az önzetlen munkásságot.

Boros György,
jegyző

Az egylet uj tagjai.

a) Alapítók:

	Oriold József, Kolozsvár	10	frt.
125	Oriold Józsefné, "	10	"
	Jelen Erzsike "	10	"
	Sigmond Dezső, "	10	"
	Raffaj Károly, Uj-Székely	10	"
	Dr. Nagy János, orvos, Kis-Uj-Szállás	10	"
130	Dr. Hajós Béla, Baróth	10	"
	ifj. Daniel Gábor, Budapest	10	"
	Arkosi ekklésia	10	"
	Szabó Lajos, Debreczen	10	"
	Iszlai Márton, Torda	10	"
135	Rédiger Árpád, Dicső-Szt -Márton	10	"
	Széll Géza, kereskedő, Székely-Keresztur	10	"

b) Rendes tagok:

	Huszár Gyula, Kolozsvár	1886-tól	1	frt
	Orbai Mihály, "	"	1	"
	Fekete Lajos, tanár, Selmece	"	1	"
210	Csegezi Gyula, Kolozsvár	"	1	"
	Boros Sándor, "	1888-tól	1	"
	Bencze Sándor, "	"	1	"
	Nagy Sándor, Szucság	"	1	"
	Sikó Árpád, Dezmér	1887-től	1	"
215	Gálf Lőrincz, Kolozsvár	1886-tól	1	"
	Ütő Béla	1887-től	1	"
	Gyöngyösi Lajos Kolozsvár	"	1	"
	Ürmössy Lajos	"	1	"
	Raffaj Zsigmond, Verespatak	1885-től	1	"

220	Ferencz Józsefné, Kolozsvár	1886-tól	1	frt
	Dr. Ferencz Ákos	"	1	"
	Kádár Lajos	1887 től	1	"
	Borbély György	"	1	"
	Göncz Mihály,	"	1	"
225	Orbók Ferencz,	"	1	"
	Kecskeméti Elek,	1886-tól	1	"
	Lengyel Dánielné	1887-től	1	"
	Gál József,	1886-tól	1	"
	Fekete Mihály, építész, Kolozsvár	1888-tól	1	"
230	Fülöp Mózes, Kide	1886-tól	1	"
	Gál Sándor,	"	1	"
	Bölöni énekvezér,	Háromszéki főkegyelet	1887-től	1
	Köröspataki eklklésia	"	"	1
	Bedőházi József, Kálnok	"	"	1
235	id. Bedő Lajos,	"	"	1
	ifj. Bedő Lajos,	"	"	1
	Szentiványi József, körigondn.	"	"	1
	Szentiványi Mikl S.-Sz.-György	"	"	1
	Killyéni Endre tanár, Brassó	"	"	1
240	Veress György	"	"	1
	Incze Ferencz, Kilyén	"	"	1
	Veress Ferencz, Árkos	"	"	1
	Péterfi Sándor, Nagy-Ajta	"	"	1
	Laborfalvi énekvezér	"	"	1
245	Szinte László, Köröspatak	"	"	1
	Bedő Sándor	"	"	1
	Sükösd János, Szt.-Király	"	"	1
	Kis Sándor	"	"	1
	Vitális Domokos, Bölön	"	"	1
250	Tamási István	"	"	1
	Kádár János, Korond	Kereszturi főkegyelet	1886-tól	1
	Ujszékelit unitár. eklklésia	"	"	1
	Raffaj Domokos, Ujszékel	"	"	1
	Geréb Sándor, A.-Boldogfalva	"	"	1
255	Kisgyörgy Tamás	"	"	1
	Benczédi Mózes	"	"	1
	Barabás Lajos, Sz.-Keresztur	"	"	1
	Katona Sándor	"	"	1
	Gombos Sámuel	"	"	1
260	A.-Siménfalvi olvasó egylet	"	"	1
	Elekes Dénes, A.-Siménfalva	"	"	1
	Ferenczi Áron, Medesér	"	"	1
	Derzsi Dénes	"	"	1
	Márkos András	"	"	1

265	Miklós György, Szt.-Mihály Kereszturi fíókegylet 1886-tól	1	frt
	Menyhárt Mózes, Tordátfalva	1	"
	Tordátfalvi unitár. ekklésia	1	"
	Máthé József, Martonos	1	"
	Györfi Ferencz, Enlaka	1	"
270	Nagy Ferencz	1	"
	Kozma Dimén, F.-Váralja	1	"
	Bartók Albert, Csekefalva	1	"
	Péterfi Mihály, Szentábrahám	1	"
	Gálfalvi János, Gagy	1	"
275	Sebesi Ferencz	1	"
	József Mihály, Rava	1	"
	Szentkirályi Árpád, Sz.-Keresztur	1	"
	Ozsváth Gábor	1	"
	Borbély Sámuel	1	"
280	Sándor Jánosné	1	"
	Ürmösi Sándor, Tarcsafalva	1	"
	Tarcsafalvi Izsák, Kede	1	"
	Gelei Vilmos, Szt.-Miklós	1	"
	Nagy Mózes, N.-Solymos	1	"
285	Györfi Lajos, Kaál	1	Marosköri fíókegylet 1886-tól
	Gyöngyösi Dénes, Szt. László	1	"
	Biró Elek, Ikland	1	"
	Gál Elek, Vadad	1	"
	Jakab József, Iszló	1	"
290	Székely Lajos, Vadad	1	"
	Incze Lajos, Akosfalva	1	"
	Vitális Dénes, Csikfalva	1	"
	Gál Katalin, M.-Szt.-Király	1	"
	Lőrinczi Dénes, Ikland	1	"
295	Nagy János, Gálfalva	1	"
	Albert Áron	1	"
	Nagy Benedek, Kis-Adorján	1	"
	Sándor Gergely, Dézsfalva	1	Küküllői fíókegylet
	Séra György	1	"
300	Molnár János, Ádámos	1	"
	Kovács Bálint	1	"
	Kiss Sándor, Dicső-Szt.-Márton	1	"
	Székely János	1	"
	Útó Lajos, Dombó	1	"
305	Kisgyörgy József	1	"
	Gálfalvi István, Harangláb	1	"
	Fekete József, Szőkefalva	1	"
	Molnár Miklós, Szt.-Benedek	1	"
	Józan Miklós, Kolozsvár	1	1887-től

310	Kiss Aladár, Kolozsvár	1887-től	1 frt
	Pázsint Mihály, „	„	1 „
	Kovács Imre, „	1886-tól	1 „
	Máté Lajos, „	1888-tól	1 „
	Ürmössy Gyula, egyetemi hallgató, Kolozsvár	„	1 „
315	Ürmössy Jenő Béré	„	1 „
	Léhman Robertné, Kolozsvár	„	1 „
	Gálffy Zsuzsa, „	„	1 „

e) Pártoló tagok:

	Benke Lajos, Háromszéki főkegylet	— frt	50 kr.
	Kohn Samu, Kaba	1 „	— „
50	Gombos Sámuel, Sz.-Keresztur }	5 „	— „
	Gombos Sámuelné, „ „ }		

Értesítés és felhívás

az

„UNITÁRIUS KÖZLÖNY“

vallás-erkölcsi havi lap érdekében.

„Unitárius Közlöny“ czim alatt 1888 kezdetével egy havi népszerű lapot fogunk megindítani a Dávid Ferencz Egylet megbízásából. Célunk az, hogy a vallásos és erkölcsös élet ébresztésére tegyük meg azt, a mi irodalmi uton általunk megtehető. Tenni akarunk abban a meggyőződésben, hogy a vallás az ember lelki életének éppen annyira szükséges, mint a természeti életnek a napsugár, mert tudjuk, hogy a tiszta erkölcs a társadalmi együttélés alapja s mind a vallásos, mind az erkölcsi életnek szüksége van az ápolásra.

Óhajtásunk az, hogy a mely házhoz e lap eljut, legyen abban a hitnek ápolója s szolgáljon segítségül a mindennapi élet gondjai megfajtására.

Az unitárius egyháznak több mint háromszáz éves multja, vezető férfi és nő tagjainak élete és munkássága sok tanuságos és buzdító vonást tartalmaz, törekedni fogunk, hogy időnkint egy-egy rövid rajzban azokat is ismertessük olvasóinkkal.

Angol és ámerikai hitrokonaink apostoli munkája naponta szebbnél szebb jelekben nyilvánul, arra is figyelmet fordítunk.

Minket unitáriusokat mások összetartóknak s egymás iránt szeretettel viseltetőknak tartanak. Szeretnők, ha ez a lap bármily kis mértékben is munkás lehetne abban, hogy az összetartás erősödjék, a szeretet pedig minél egyetemesebbé, kihatóbbá váljék.

Lelkészeinknek és tanítóinknak sokszor nagy gondot ad, hogy a szószéken, a vasárnapi iskolában, vagy hiveik között valamely kérdésben mily tanácsot adjanak vagy mit tanítsanak, azt kívánnók, hogy ez a lap lenne segítségökre egyes megfelelő közleményekkel.

A Dávid Ferencz-Egylet fiók-egyletei éppen a munka kezdetén állanak, ha valamelyikben üdvös mozgalom indul meg, a lap

a többiekhez is eljuttatja ; a központi és vidéki felolvasások ismertetésére a lap gonddal lesz ; lelkészeink, tanítóink s más hiveink munkássága az ekklesiában, a vasárnapi iskolában s a felnőttek oktatásánál szemmel kísérhető lesz.

Figyelmünket első helyen hiveinkre fordítjuk, de távol van tőlünk a felekezeties szűkkeblűség. Mi igyekezni fogunk tanulni másoktól. Jóra irányuló munkájok serkentésünkre szolgál. Éppen ezért óhajtjuk, hogy úgy tekintessék jelen vállalatunk, mint az Isten országa munkálásának egyik eszköze.

A lap terjedelme havanként egy ív lesz, s e miatt egyszerre sokat nem adhatunk, de arra törekedni fogunk, hogy a mit adunk, az a lehetőleg jó legyen. Már az első számban megkezdjük a közlését az Egylet pályázatán kitüntetett műveknek.

A munka irodalmi részében segítségünkre lesznek az Egylet irodalmi bizottsága tagjai: Barabás Lajos, Csegezi László, Deák Miklós, Gál Miklós, Kelemen Albert, Kisgyörgy Sándor, Kiss Sándor, Mózes Mihály, Raffaj Domokos, Rédiger Árpád, Rédiger Géza, Sándor Gergely, Sándor Lajos, Török Áron, Ürmösi Kálmán. Írotársunknak tekintünk minden unitárius férfi és nő író, minden lelkészt és tanítót. Kérjük, legyenek segítségül a nemes munkában.

A lapot az Egylet alapító (10 frt) és rendes (5 évre 1—1 frt) tagjai a tagsági díj fejében kapják. A tagsági díjak előre befizetendők, mert hátralékosoknak nem küldhetjük meg.

A fiók-egyleti tagok díjai a fiók-egylet pénztárába fizetendők.

Kérjük az Egylet minden tagját, hogy vegyék tekintetbe ezt a rendkívüli kedvezményt s igyekezzenek minél több tagot szereztetni, mert *hogy a vállalat továbbra is fennálhasson, okvetlenül szükséges, hogy az Egylet tagjai száma tetemesen megszaporodjék.*

A lapra előfizethetnek azok, kik az egyletnek nem tagjai egy évre 1 frt 20 krral Bágyi Kálmán e. pénztárnoknál (pénzügyi palota).

Kolozsvárt, 1887 október 22.

*Nagy Lajos,
Boros György,
szerkesztők.*

A Dávid Ferencz-Egylet kiadványaiából megjelent :

A jövő Vallása. Dr. Brassai Sámuelről . . .	ára . . .	10 kr.
Vallás és hit Dr. Brassai Sámuelről . . .	„ . . .	10 „
A keresztény család hivatása. Kőváry L.-tól . . .	„ . . .	6 „

Sajtó alatt van:

A vallástanítás: Kelemen Alberttől	}	. . . 20 kr.
A nyári vallástanítás: Ürmösi Kálmántól		
Az egylet tagjainak az öt felolvasás együtt csak		24 kr.

Unitárius művek:

Unitárius kis tükör, írta Ferencz József, ára: 60 kr.

Dávid Ferencz Élete, írta Jakab Elek, ára: 2 frt 50 kr.

Rövid értekezések az unitarizmusról:

Hopgood J.: Unitárius keresztény hitvallás.

Sharpe S.: Unitárius ker. vallás.

Gaskell Vilmos: Az unitárius ker. vallás erős érvei, közölve vannak az „Unitárius kis könyvtár“ I. II. füzetében, szerkeszti Derzsi Károly unitárius lelkész, Budapest II. kerület, főutca 8. szám, egy-egy füzet ára 5 kr.

Keresztény Magvető. Szerkesztik: Péterfi Dénes és Kovács János, megjelenik egy évben hatszor négy ives füzetekben. Előfizetési ára 2 frt.

Figyelmeztetés. A Dávid Ferencz Egylet megújított irodalmi pályázata határideje f. évi November 30-án lejár. Kivántatik egy erkölcsi vagy vallásos tárgyú elbeszélés, egy unitárius férfi vagy nő életrajza, egy egyháztörténelmi rajz. Jutalom egy-egy db 20 frankos arany.

TARTALOM.

Tájékoztató	1	4. Háromszékköri: Kiss Sándortól	16
a Dávid Ferencz Egylet közgyűlése:		5. Udvarhelyköri: Darkó Sándortól	17
Megnyitó ima: Rédiger Árpádtól	2	Az Egylet vagyoni állása: Bágyi Kálmántól	18
Elnöki levél, Dr. Brassai Sámuelettől	2	Az egylet irodalmi munkássága .	21
A választmány jelentése, Boros Györgytől	6	Indítványok és határozatok . . .	24
A fiók-egyletek működése:		Egyleti új tagok névsora	25
1. Küküllőköri: Sándor Gergelytől	10	Felhívás az „Unitárius Közlöny“ érdekében.	29
2. Kereszturköri: Barabás Lajostól	12	Vegyések	31
3. Marosköri: Fazakas Lajostól .	14		

Felolvasások Kolozsvárt. A Dávid Ferencz Egylet Választmánya ebben az egyleti évben minden hónapban egy felolvasó gyűlést szándékszik tartani, a hónap utolsó vasárnapján.

Eddig elé a következő érdekes programot állította össze:

Oktober 30-án { Dr. Brassai Sámuel: Az igazi tudomány.
Boros György: Az unitarizmus Magyarországon a XVI. százban.

November 27-én { Dr. Bartók István: A pap mint az egészség őre.
Ürmössy Lajos: Magyar társadalom és az irodalom.

December 27-én { Dr. Hegedüs István: A halhatatlanság kérdése a klasszikus irodalomban.
Boros György: Templomba járás és nem járás.

Január 29-én Kovácsi Antal: Luxus a nevelésben.

Február 26-án: { Kőváry László: Társadalmi kérdés.
Fanghné Gyujtó Izabella: Az anya.

Márczius 25-én: Kozma Ferencz: A vallásos nevelésről.

A felolvasások nyilvánosok, s minden érdeklődő szívesen látott vendég. Külön meghívó nem fog kibocsáttatni.

A felolvasások tartatnak az unitárius főiskola nagy termében.

 Kérjük azokat a t. egyleti tagokat, a kik tagsági díjokkal hátrálékban vannak, szíveskedjenek rövid időn beküldeni az egyl. pénztárnokhoz (Kolozsvár pénzügyi palota).

E füzet ára: 20 kr.

Nyomatott Gámán János örökösseinél Kolozsvártt (Bel-középutcza).